

(Kort bemærkning).

Preben Møller Hansen (FK):

Jeg vil gerne gentage, så det kan sive ind bag pandeskallen, at jeg i denne sag har givet udtryk for, at jeg overhovedet ikke har deltaget i disse forhandlinger på noget tidspunkt. Nu må det efterhånden også være gået op for Socialdemokraterne, at jeg ikke har deltaget i disse forhandlinger.

Derfor kan jeg ikke på noget tidspunkt over for forligsmanden have anbefalet dette mæglingforslag, og det er det, det drejer sig om ved normal praksis. Forligsmanden udarbejder kun et mæglingforslag under forudsætning af, at begge parter er indforstået med at anbefale det.

Men når hr. Kaj Poulsen gerne vil citere aviserne og tage det til indtægt, som står i aviserne, så prøv at læse de aviser, der kommer på Bornholm. Der står præcis det modsatte, men det har åbenbart ikke Socialdemokratiets interesse.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Hr. Kaj Poulsen for den sidste korte bemærkning i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Jeg vil naturligvis gerne beklage, at jeg brugte hr. Preben Møller Hansens ord, for man skal jo være forsigtig med formuleringerne i denne sag. Jeg forstår godt, at en forbundsformand fra et forbund, som har klokke så voldsomt i en sag, som det er sket i denne her, har brug for hundrede tusinde undskyldninger.

Hvis det var sådan, at repræsentanter for forbundet ikke havde accepteret et mæglingforslag, havde vi ikke haft den sag i Folketinget i dag.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Hr. Preben Møller Hansen for den sidste korte bemærkning i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Preben Møller Hansen (FK):

Så vil jeg gerne have, at hr. Kaj Poulsen dokumenterer fra denne talerstol, at Sømænde-

nes Forbunds repræsentanter, der deltog i forhandlinger i Forligsinstitutionen, har anbefalet forligsmanden at udarbejde det nævnte forslag. Man kan ikke blot fyre sådan noget af.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslaget, § 1, således ændret, og §§ 2-5

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Ønskes der afstemning om lovforslagets overgang til tredje behandling? (Ophold). (Preben Møller Hansen (FK): Ja tak!).

Afstemning

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges med 136 stemmer (S, KF, SF, V, RV, CD, FP og KRF) mod 4 (FK).

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Preben Møller Hansen (FK): Jeg gør indsigelse!).

Afstemning

Første næstformands forslag om, at lovforslaget går direkte til tredje behandling,

vedtoges med 129 stemmer (S, KF, SF, V, RV, CD, FP og KRF) mod 4 (FK).

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 19:

Forslag til lov om produktansvar.

Af justitsministeren (Ninn-Hansen).
(Fremsat 7/10 87).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Lissa Mathiasen (S):

[Lissa Mathiasen]

Allerede ved EF-direktivets tilblivelse gav vi fra Socialdemokratiet udtryk for, at vi ikke var tilfredse med indholdet. Det er for os afgørende, at vi med en produktansvarslov også sikrer, at forbrugerne bliver bedre stillet.

Jeg skal da medgive, at naturligvis var det flot, hvis vi fra dansk side kunne bidrage til, at man i de andre EF-lande fik en bedre sikring af forbrugerne, idet den hidtidige sikring typisk lader meget tilbage at ønske, i hvert fald for visse landes vedkommende.

På den anden side kan ingen vel bebrejde mig, at jeg primært ser på danske forbrugeres situation og herunder ikke mindst muligheden for at forbedre den, hvilket vi faktisk mener at der er behov for.

Derfor er det da også med nogen beklagelse, vi må konstatere, at indholdet i lovforslaget faktisk ikke gør ret meget ved det. Tankevækkende er det, at ikke så meget som en eneste gang i ministerens skriftlige fremsættelse er ordet forbruger blevet nævnt, tankevækkende ikke mindst på baggrund af, at ideen, troede vi, med en sådan lovgivning primært var at give forbrugerne en bedre beskyttelse. Derimod er der gentagne gange nævnt betydningen for dansk industri, dens konkurrenceevne osv.

Man kunne have lyst til at spørge, om ministeren slet ikke har overvejet i relation til bestræbelserne for harmonisering i EF, men også i relation til de nordiske lande, at vi fra dansk side for en gangs skyld kunne være foregangsland, dels udtrykt i en stærk lovgivning, dels også i forsøget på at hæve forbrugernes beskyttelsesniveau højere op i de andre lande.

Skal jeg være helt ærlig, synes jeg faktisk, at det her er for ringe, eller måske udtrykt på en lidt anden måde: der er en uhyggelig grad af mangel på forståelse for forbrugernes situation. Og én ting kan man i hvert fald konstatere: der er ikke fra ministerens side blevet lyttet til de bemærkninger, der er kommet fra forbrugerside.

Vi mener i Socialdemokratiet, at den forbrugerbeskyttelse, der ligger i EF-direktivet, er for ringe, og at ministeren på alle punkter, hvor det er muligt, burde have udnyttet de muligheder, der var inden for direktivets rammer, til at få den bedst mulige forbrugerbeskyttelse igennem, ligesom det også er vores

opfattelse, at vi på de områder, hvor direktivet ikke opstiller hindringer, burde have et væsentlig bedre og stærkere produktansvar igennem.

Jeg har på den baggrund gentagne gange, også ved tidligere lejligheder her i salen, sagt, at vi ønsker, at fast ejendom og jordbrugsprodukter samt tjenesteydelser også må være omfattet af lovforslaget, samt at vi mener, forbrugerne bør have en bedre retsstilling i forbindelse med defekter ved selve produktet. Derfor er det vores håb, at ikke blot regeringen, men måske specielt De Radikale er til at få i tale. Lad os dog bruge de muligheder, der er, og så i øvrigt forsøge at overbevise de andre EF-lande om, at det vil være rigtigt at gå langt videre end det, der nu foreligger her.

Jeg skal vel også ved denne lejlighed gøre opmærksom på, som vi har gjort det tidligere dels ved beslutningsforslag, dels ved tidligere behandlinger af forslaget om produktansvar, at vi er af den opfattelse, at det grundlæggende krav til producenterne må være, at de producerer og markedsfører ufarlige produkter. Derfor mener vi stadig, der er behov for en produktsikkerhedslovgivning. En sådan lov er under alle omstændigheder vigtig, men er det specielt, når produktansvaret bliver så udvandet, som netop EF-direktivet er udtryk for. Der er ingen motivation for erhvervslivet til netop at markedsføre sikre produkter.

Hertil kommer, synes jeg, at det dybest set ville have været noget af den flotteste reklame, vi kunne have fået specielt i forhold til vores eksportmarkeder, om vi netop fra dansk industris side kunne tillade os at sætte en etiket på, hvor man sagde, at et dansk produkt er et sikkert produkt.

Afslutningsvis skal jeg sige, at vi stadig væk håber på, at forslaget her inden endelig færdiggørelse er ændret fra at være en erhvervsbeskyttelseslov til at være en reel forbrugerbeskyttelseslov.

Grethe Fenger Møller (KF):

Jeg har lidt svært ved at forstå fru Lissa Mathiasens betragtninger om, at dette lovforslag ikke også skulle være et lovforslag, der tager hensyn til forbrugerinteresserne. Nu er det tredje gang, at Folketinget har lejlighed til at drøfte dette forslag, fordi vi ligesom har været foregangsland inden for både EF og de nordi-

[Grethe Fenger Møller]

ske lande med hensyn til at diskutere og drøfte, hvad vi kan gøre for at gennemføre det EF-direktiv, der ligger til grund for lovforslaget. Jeg mener, at hvis fru Lissa Mathiasen gjorde sig den umage at læse bemærkningerne til lovforslaget, ville fru Lissa Mathiasen kunne se, at formålet med direktivet og dermed også med lovforslaget er at opnå en tilnærmelse af de nationale regler om produktansvar. Så er det rigtigt, som det er blevet nævnt, at uensartede regler kan påvirke konkurrenceevnen og -forvridningen og hæmme den fri varebevægelse, men der står også, at det kan skabe forskel i forbrugerbeskyttelsen. Jeg mener, at der her klart også er tale om en forbrugerbeskyttelse.

Hvis vi ser på, hvordan retstilstanden har været og er, inden dette lovforslag bliver gennemført, må man da sige, at der klart er tale om en udvidelse og en forbedring, hvor vi i dag ikke har generelle lovregler i Danmark om produktansvar, og hvor den retspraksis, der har udviklet sig, er baseret på, at ansvaret for produktskader skal bedømmes ud fra den almindelige culperegulering. Nu har vi altså fået et lovforslag, som siger, at der som hovedregel skal være et objektivt ansvar for produktskader, og det mener jeg er en væsentlig styrkelse af ansvaret og dermed også en styrkelse af forbrugernes interesser.

Jeg synes, at det er rigtigt, at justitsministeren har valgt at udforme sit lovforslag på den måde, at man følger direktivet på de områder, hvor man er forpligtet til det, men at man har gjort de tre undtagelser, der er mulighed for i direktivet, nemlig for det første, at man ikke har medtaget landbrugsvarer i lovforslaget og hermed heller ikke fiskeriprodukter og produkter, der hidrører fra jagt – det mener jeg at der er stor interesse for ikke kommer med – for det andet, at vi heller ikke har medtaget at få en ansvarsbegrænsning, der svarer til de 560 mill. kr., og for det tredje har vi heller ikke ansvar for udviklingskader med.

Det svarer også – nu hvor vi kan se, at der er ved at komme gang i lovgivningen i de andre lande – til den lovgivning, der er gennemført i England, og det svarer også til det forslag, som er fremlagt i Holland, og vi kan sige, at vi i hvert fald også i forhold til de andre nordiske lande ligger forud for udviklingen, for dér ved vi endnu ikke rigtig hvad der kom-

mer, eller om de måske afventer, hvad vi foretager os.

Lovforslaget er en opfølgning af et EF-direktiv, men kan bestemt også i meget, meget vid udstrækning vurderes og bedømmes som en styrkelse af forbrugernes interesser. Derfor kan jeg tilsige, at Det Konservative Folkeparti vil medvirke positivt til lovforslagets behandling, når det skal drøftes videre i Retsudvalget.

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Jeg vil godt til fru Grethe Fenger Møllers bemærkninger om, at det nu er tredje gang, forslaget bliver behandlet, og at hun egentlig er lidt uforstående over for, at vi ikke er tilfredse med det, sige, at det hjælper jo ikke meget, hvis det er det samme, der bliver lagt frem hver gang. Det bliver ikke bedre af at blive lagt frem 3 gange, tværtimod.

Jeg vil direkte stille fru Grethe Fenger Møller et spørgsmål. Det er vedrørende § 7, hvor Statens Husholdningsråd siger, at det er ingen forbedring, tværtimod, og det er om § 11, hvor man direkte fra Forbrugerklagenævnet siger: dette er en klar forringelse af forbrugernes stilling. Og sådan kunne jeg remse flere op. Jeg vil godt bede om svar i hvert fald på disse to konkrete punkter i lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

Det er da korrekt, at vi har behandlet lovforslaget 3 gange. Det har været fremsat 3 gange, og det skyldes, at man fra dansk side har ønsket at være blandt de første, der spillede ud på dette område. Med hensyn til de punkter, fru Lissa Mathiasen siger at hun ikke er tilfreds med i lovforslaget, mener jeg ikke, at vi har kunnet se, at der under den udvalgsbehandling, der har været i Retsudvalget, er kommet forslag fra Socialdemokratiet, som er gået i en anden retning, men jeg håber da på, at vi kan få et konstruktivt samarbejde om lovforslaget, når vi nu skal til at behandle det i Retsudvalget igen. Nu ved vi i hvert fald, at vi denne gang ikke kan nøjes med at ligge foran, for der er nogle tidsregler, som gør – for at vi skal kunne opfylde direktivet – at vi skal have vedtaget lovforslaget i denne folketings-samling.

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg vil godt lige sige til det sidste, som fru Grethe Fenger Møller sagde, at så vidt jeg har forstået, er man aldrig nået så langt i Retsudvalget, at man har skullet afgive betænkning. Derfor synes jeg ikke, det er rimeligt at sige, at et parti ikke har villet fremsætte ændringsforslag. Jeg synes i øvrigt, at vi skal overveje, når vi nu skal være færdige, og det skal vi jo i år, om vi kan fremsætte nogle ændringsforslag til forslaget.

Forslaget er en tredjegangsfremsættelse af en dansk lov, som er tilpasset EF-direktivet om produktansvar. Da EF-direktivet er et maksimumsdirektiv, er det klart, at det kommer til at stille nogle krav til den danske lovgivning, men det giver alligevel på ganske enkelte områder medlemsstaten frihed, og selv på de få områder har justitsministeren altså ikke ønsket at forbedre lovforslaget. Lovforslaget aktualiserer i høj grad behovet for en produktsikkerhedslov, som man også har diskuteret i Folketinget sidste år, og som jeg meget håber at man kommer til at diskutere igen. Vi har ved tidligere behandlinger af dette forslag sagt, at vi ikke synes, det er noget godt forslag. Det er et forslag, som lever meget godt op til de hensigter, som for mig at se ligger i EF-direktivet, nemlig at give forbrugerne meget svage muligheder i forhold til producenten og at begrænse de skader, som overhovedet kan komme ind under produktansvarslovgivningen, så meget som muligt.

Så må man glæde sig over, at der nu efter førstebehandlingen af retshjælpsforslaget forleden dag er nye muligheder for at udvide kredsen af mennesker, som kan få bevilget fri proces, for jeg kan ikke lade være med at forestille mig, at mange mennesker kan komme svært i klemme med denne lovgivning, som for øvrigt i sig selv forekommer at være meget uklar, så uklar, at justitsministeren i mange af de svar, som han tidligere har måttet give til Retsudvalgets spørgsmål om loven, synes at have været meget usikker og haft meget vanskeligt ved at fortolke, hvad det egentlig er, der står i lovens enkelte paragraffer.

Vi er i SF stadig lige så utilfredse, som vi har været ved de forrige behandlinger, med, at bevisbyrden for, at et produkt har været defekt, skal ligge hos den skadelidte. Vi finder, at klagefristen på tre år er for kort, og vi fin-

der, som det også er antydnet før, lovens område for snævert.

Der havde været mulighed for fra dansk side at udvide med udviklingsskader, med systemskader og med skader på uforarbejdede landbrugsprodukter. Vores ordfører ved forrige behandling af forslaget, hr. Leif Hermann, spurgte, hvad der var grunden til den tilbageholdenhed med at udvide lovens virkeområde. Hvad er det for nogle konkurrencemæssige problemer, hvad er det for nogle andre problemer, det kunne skabe for erhvervslivet at tage de ting med? Det spørgsmål vil jeg godt gentage her i dag, men som sagt syntes vi i sin tid, at det var godt nok, at forslaget kunne overvinde lidt. Vi synes i dag, at det var temmelig overflødigt med den overvintring, for de indvendinger, som er kommet imod forslaget ikke bare fra oppositionen her i Folketinget, men også f.eks. fra Forbrugerrådet, har ikke bevæget justitsministeren til at ændre meget andet i forslaget end kommaer og datoer. Vi kan ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse, sådan som det ser ud nu.

Niels Anker Kofoed (V):

Det er tredje gang, vi skal behandle loven om produktansvar, og hvis man har hørt på de tidligere ordførere, f.eks. fru Ingerlise Koefoed, må jeg sige, at det er normal praksis, at man fremsætter et lovforslag, og at man så ser på forslaget, og hvis man har nogle ændringer, man gerne vil have igennem, prøver man at få dem igennem, hvis man kan argumentere fornuftigt for disse ting. Jeg synes, det er mere positivt, hvis man tager fat på den måde, for forslaget er meget kompliceret og meget indviklet, når man dels skal fastslå reglerne om produktansvar og dels også, hvordan man skal administrere produktansvarsloven. Der er mange ting, der, som udvalgsarbejdet har vist, stadig er helt uafklarede. Hvordan håndterer vi det, for at det kan virke efter sin hensigt, netop hensigten at beskytte forbrugeren? Det er vanskeligt. I et moderne samfund, hvor man har så stor arbejdsdeling, er det meget vanskeligt at føre det tilbage: hvem har egentlig ansvaret, hvis der er noget galt med et produkt, hvilken leverandør skal man have fat i, hvem har det egentlige ansvar? Derfor synes jeg, at vi skal være meget påpasselige med at udforme de regler således, at vi kan få fat i

[Niels Anker Kofoed]

den ansvarlige. Jeg kan godt tage et eksempel, hvor det er meget svært at finde ud af, hvilke regler vi skal lave. Hvad er f.eks. et forarbejdet landbrugsprodukt? Hvor starter det? Hvor starter et forarbejdet fiskeprodukt? Er en forarbejdning det, at man skærer en torsk op og rensrer den? Det kan principielt være en forarbejdning. Men det er ikke en forarbejdning, når der ikke er gjort noget ved den. Men sundhedsmæssigt er et uforarbejdet produkt farligere end et forarbejdet. I EF-Kommissionen har man ikke kunnet finde nogen bestemte regler om, hvordan man skulle definere disse ting, og derfor er det mit håb, at vi gennem folketingsarbejdet ved hjælp af Justitsministeriet måske kan finde en definition, således at vi får gjort disse ting klart: hvor har vi grænsen mellem det forarbejdede og det uforarbejdede, således at det kan administreres i praksis? For formålet er, som flere ordførere har været inde på det, at beskytte en forbruger imod de varers – om man kan sige det – skadevirkninger, der kan opstå ved den moderne industrielle fremstillingsmetode.

Vi kan anbefale en absolut velvillig behandling af dette forslag og er selvfølgelig også parate til at acceptere ændringer, hvis der er en fornuftig argumentation for disse, og det er jeg sikker på at regeringen selvfølgelig også er.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg ved såmænd godt, hvordan proceduren er her i Folketinget. Jeg ved også godt, at både fru Lissa Mathiasen og jeg, henholdsvis hr. Leif Hermann, ved førstebehandlingerne af dette forslag har gjort opmærksom på nogle mangler, vi syntes der var i det, ting, vi syntes skulle forbedres. Men det er altså også sådan, at man går igennem et udvalgsarbejde, før man endeligt formulerer sine ændringsforslag. Når man har fået svar på sine spørgsmål, når man har overvejet, så formulerer man ændringsforslagene. Så langt er man, så vidt jeg ved, aldrig nået med denne sag.

Så vil jeg godt sige til det, som hr. Niels Anker Kofoed sagde om forarbejdning, at jeg godt kan se, at det er vanskeligt at skelne. Jeg synes, det er vanskeligt at gennemskue mange af disse ting, men jeg synes ikke, det bliver nemmere af, at man skal udelukke uforarbej-

dede landbrugsprodukter, men så snart man har filmet nogle tomater, sådan som det fremgår af bemærkningerne, er de ikke uforarbejdede mere. Så går de ind under produktansvarslovgivningen, og det forekommer måske nok mig at være lige på kanten.

(Kort bemærkning).

Lissa Mathiasen (S):

Det er en reaktion på dels hr. Niels Anker Kofoeds, dels fru Grethe Fenger Møllers bemærkninger til Socialdemokratiet om, hvorfor vi dog ikke er fremkommet med ændringsforslag. For det første vil jeg godt erindre om, at Socialdemokratiet faktisk allerede i 1984 kom med et forslag om produktansvar, hvori vi klart beskrev, hvordan vi gerne så tingene indrettet. Så er der åbenbart nogle, der ikke rigtig kender arbejdsgangen i et udvalg. Jeg skal ikke på nogen måde – og det vil jeg godt sige klart – klandre ministeriet for, at det har taget lang tid at komme med svarene, men vi har rent faktisk først fået svarene på de sidste spørgsmål her midt i sommerferien. Jeg kan næppe forestille mig, at nogen havde tænkt sig, at vi derefter – der har i øvrigt heller ikke været møder i Retsudvalget – skulle sætte os ned og lave ændringsforslag. Jeg mener, det er en lidt urimelig måde at føre debatten på her i salen. Vi skal gerne komme med vores ændringsforslag.

Larsen-Ledet (RV):

Jeg vil i store træk henvise til, hvad der blev sagt i min ordførertale på Det Radikale Venstres vegne ved førstebehandlingen af lovforslaget i sidste samling, idet jeg mener, at det fortsat er de samme afgrænsningsproblemer og fortolkningsproblemer, som vi står over for her ved genfremsættelsen.

Det er f.eks. stadig uklart, hvor grænsen mellem forarbejdede og uforarbejdede jordbrugsprodukter går, og det bliver udvalgets arbejde at beskæftige sig med afgrænsningsproblemet her. Men det faktum, at man endnu ikke er kommet frem til en nærmere præcisering, kan måske betyde, at det i sidste ende må blive domstolene, som afgør grænserne, og man kan i hvert fald diskutere, om det er hensigtsmæssigt.

Et andet spørgsmål, som vi stadig mangler at få styr på, er ansvarsfordelingen mellem de

[Larsen-Ledet]

forskellige led i producent-, grossist- og salgskæden. Det vil ud fra en umiddelbar betragtning virke lidt grotesk, hvis en dansk forbruger, som oplever en defekt ved et produkt, skal i gang med at anlægge sag f.eks. ved en græsk domstol, hvis producenten er græsk. Hvis forbrugerinteresserne skal tilgodeses rimeligt, må forbrugeren have mulighed for at gå direkte til detailhandleren eller grossisten i Danmark for at få sin sag ordnet, og derefter må det være op til denne at fremdrive erstatningen hos den egentlig ansvarlige, som oftest vil være producenten. Det, at forbrugeren selv skal føre bevis for defekten, ved vi i forvejen fra anden lovgivning kan være en tung byrde. Derfor må det være klart for forbrugeren, hvor han eller hun skal henvende sig. Desuden må det være overskueligt, således at forbrugeren ikke ved udsigten til at skulle kæmpe f.eks. med en portugisisk producent føler, at han er nødt til at opgive sagen på forhånd. Her må vi altså kort sagt se nærmere på ansvarsfordelingen i en tæt sammenhæng med forbrugers muligheder for at forfølge sin klage.

Vi skal også i udvalgsarbejdet have afklaret eller have frem, hvor langt man er nået i andre EF-lande med denne følgelovgivning, og det nytter ingenting, at forbrugeren herhjemme allerede fra næste år føler sig dækket ind af denne lov og forfølger en klagesag for til sidst at måtte erfare, at lovgivningen ikke er afklaret i det pågældende producentland og derfor ikke respekteres.

Endvidere kan en isoleret lovgivning i Danmark også indebære en risiko for konkurrenceforvriddning for vore virksomheder.

Endelig må vi tage en diskussion om, hvorvidt det er rimeligt, at tjenesteydelser holdes uden for loven. Det er naturligvis rigtigt, at en tjenesteydelse sjældent er så håndgribelig som et egentligt produkt, men ikke desto mindre kunne det nok være relevant at sikre forbrugeren mod dårlige tjenesteydelser. Jeg behøver kun at henvise til de eksempler, der findes på, at forbrugere er ført bag lyset i forbindelse med reparationer og lign., hvor den enkelte forbruger jo er i lommen på eksperten. Skal tjenesteydelser holdes udenfor, må det sandsynliggøres, at forbrugeren er rimeligt beskyttet gennem en anden lovgivning eller aftaler.

Under alle omstændigheder går Det Radikale Venstre til udvalgsarbejdet med det mål, at der bliver skabt en afbalanceret lovgivning, som både forbrugere, producenter og mellemhandlere kan leve med, og heri ligger også, at denne lov må være overskuelig.

Birgith Mogensen (CD):

Direktivet er til gavn for handel mellem EF-landene. Både forbrugere og producenter er der taget hensyn til i dette EF-direktiv, som blev vedtaget af Ministerrådet den 25. juli 1985. Fra alle sider set er det naturligt og nødvendigt, at et stort fællesmarked kun vil fungere tilfredsstillende, hvis de enkelte EF-lande på mange områder arbejder med nogenlunde ensartede love og regler i deres samhandel. Derfor er lov om produktansvar en nødvendig foranstaltning.

Som vi alle ved, har lovforslaget to gange i 1986 været fremsat i Folketinget. Den væsentligste årsag til, at især politikere og erhvervsfolk er en smule angst, om jeg så må sige, for denne lov, er uden tvivl, at producenten hænger på hele det økonomiske ansvar, hvis en masseproduceret vareenhed går uopdaget igennem virksomhedens kontrolapparat. Det vil kunne ruinere enhver producent. At direktivet 100 pct. garanterer forbrugeren, finder jeg absolut rigtigt. Men reelt kan nævnte angst kun elimineres med totalt sikre kontrolsystemer samt med en art defektforsikring el. lign. Selv om dansk produktion kvalitets- og sikkerhedstænkt ligger i den bedste tredjedel af alle 12 EF-lande, kan denne defektrisiko godt give erhvervslivet nogle grå hår med hensyn til direktivet og lovforslag nr. L 19, men disse problemer både kan og skal løses.

Justitsministeren siger klogt i sin skriftlige fremsættelse, at vi bør harmonisere lovforslag nr. L 19 i forhold til de EF-lande, vi handler mest med, men kun England har vedtaget sin produktansvarslov. Dog bør man lægge mærke til, at Hollands forslag ligner et plagiat af Englands produktansvarslov. Begge lande har ikke medtaget ansvar for uforarbejdede landbrugsvarer, udviklingskader, fisk og jagtudbytter. Den frie ret til at begrænse ansvar for serierskader har disse to lande dog ikke udnyttet. Vesttysklands og Portugals forslag er analoge med Englands og Hollands; dog vil disse to stater begrænse ansvaret vedrørende seri-

[Birgith Mogensen]

eskader. Sund fornuft taler for en bred harmonisering af produktansvarslovene i hele EF. Derfor vil CD anbefale, at Danmark cirka-plagierer L 19, sådan at vor produktansvarslov kan gå i spænd med både England og Vesttyskland.

Glistrup (FP):

En af de skorpionracer, hvormed Folketinget vedholdende har pisket den danske befolkning i de senere årtier, er som bekendt, at man dynger den ene uforståelige lovparagraf efter den anden ud over de arme mennesker, der overhovedet ikke har nogen kinamands chance for at følge med i noget som helst af, hvad der foregår. Det er det, vi nu oplever et blandt tusind eksempler på her. Et område, der hidtil ikke har været lovreguleret, men hvor der ikke har været nogen særlige problemer, fordi man fornuftigt og rimeligt har løst tingene i retspraksis, skal nu ind under en lovskabelon, som er særdeles elendig og særdeles farlig ude i det levende liv. Glemte er for længst i den bitre hverdag fanfarerne fra september 1982 om, at man skulle regelsanere. Tværtimod gør man livet besværligere og vanskeligere for hver enkelt dansker hver eneste dag med at vælte nye meningsløse paragraffer i hovedet på ham. Det giver justitsministeren altså sit bidrag til med det forslag, som vi her behandler, og den metode, man så vil bruge, er altså, at man vil tage noget så forældet og gammeldags som erstatningsretten i anvendelse. Man vil gøre det, at man vil sige, at erhvervsvirksomheder, der overhovedet ikke har begået noget forkert, ikke har begået nogen fejl, for 9½ år siden har lavet et eller andet, hvorefter de nu pludselig skal ruineres, fordi det konvenerer justitsministeren at lave disse fjollede regler.

Det, man skulle indse, var, at erstatningsrettens årtusinder er rundet ud. Det var dårligt at køre med disse primitive erstatningsbegreber, som ministerens forslag bygger på, for det fører til de uproduktive besværligheder, som er forbundet med erstatningssager. Det fører til umuligheden og urimeligheden i at jævne et godt resultat mellem på den ene side den skadelidte – som der er nogle hensyn at varetage til – og på den anden side skadevolderen, hvor samfundet må have helt andre sanktioner.

På skadelidtes side har vi socialretten, på skadevolderens side har vi kriminalretten og andre sanktioner at henholde os til. Erstatningsretten skal yt. Det har vi redegjort for fra Fremskridtspartiets side f.eks. i bladet InfoNyt for 20. maj 1986.

Men nu kommer man altså med denne forældede erstatningsret og vil til at køre den ind igen. Der kan i og for sig kun siges dårlige ting om ministerens forslag, og derfor er det helt oplagt, at Fremskridtspartiet vil stemme imod det forslag, der her er fremsat. Men man kunne fra ministerens side sige: ja, men i kraft af, at jeg, ministeren, dummede mig den 25. juli 1985, hvor jeg i EFs Ministerråd sagde ja til disse pressionsinteresser – som undervisningsministeren har angrebet så godt, uden at det har gjort indtryk på justitsministeren – er der basis for, at nu skal vi gennemføre det, som Danmark er blevet folkeretligt forpligtet til.

Jeg vil blot henvise ministeren til sp. 127 i Folketingstidende 1978-79, tillæg B, hvor man vil se, at Fremskridtspartiet ikke lader sig kutionere af den slags EF-betragtninger. Vi vil ikke, uanset at ministeren har begået den bommert i EFs Ministerråd at tiltræde dette umulige og urimelige og menneskeødelæggende forslag, lade os kutionere til, at vi derfor skal være redningskorps for ministeren.

Fremskridtspartiet stemmer nej til det foreliggende lovforslag.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Jeg skal på Kristeligt Folkepartis vegne give tilslutning til lovforslaget. Der er tidligere sagt, at det er et forslag, som vi har behandlet, og det er også et af de forslag, som egner sig til udvalgsbehandling for at få belyst nogle af de problemer, der ligger i det.

Der er jo to hovedinteresser: forbrugeren og den, der producerer, altså producenten, der – som det rigtigt er sagt – kan komme ud i nogle vanskeligheder.

Men jeg tror, at det kan lykkes at finde en fornuftig balance i disse ting, og jeg ved, at der er arbejdet utrolig meget med forslaget, og jeg er også sikker på, at vi kan finde et resultat, som et flertal herinde kan sige ja til.

Preben Møller Hansen (FK):

Det forslag, som vi her behandler, er be-

[Preben Møller Hansen]

grundet i et EF-direktiv fra 25. juli 1985, og efter de indlæg, der har været her i salen, kan jeg forstå, at man har behandlet det 3 gange.

Vi har ikke noget imod, at der bliver lavet en lov om produktansvar, men skal man lave en lov om produktansvar, så tilkommer det dette Ting at lave det på en sådan måde, at det til enhver tid beskytter forbrugerne. Det gør dette forslag ikke, hvilket også klart fremgår af, at Forbrugerrådet ikke kan tiltræde, at der skulle være forbedringer i lovforslaget.

På den baggrund er der givet udtryk for, at man i udvalget vil komme med nogle positive ændringsforslag, og det er selvfølgelig altid rart at vide. Men ingen skal være i tvivl om, at Fælles Kurs under ingen omstændigheder vil stemme for dette lovforslag, idet dette lovforslag indebærer, at man godkender EF-Kommissionens ret til at træffe beslutninger om, hvad der skal ske i vort land.

Vi vil ikke lægge skjul på, at Fælles Kurs er et dansk parti, der ud fra danske forhold altid kun vil medvirke til at skabe en lovgivning, der sikrer det danske folks interesser. Vi vil aldrig nogen sinde lade os trække rundt ved næsen i manegen af EF-Kommissionens folk. Vi er danskere, og det var der andre der skulle tænke over også at være.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Først og fremmest vil jeg da sige tak til det flertal, der ønsker, at vi skal have en lovgivning på dette område, et flertal bestående af de 4 regeringspartier, Det Radikale Venstre og Socialdemokratiet.

Nok kom der nogle indvendinger fra fru Lissa Mathiasen, og jeg vil også sige, at det var en noget overraskende måde for mig i hvert fald, fru Lissa Mathiasen behandlede forslaget og fremsættelsestalen på.

Men selv om der kom disse indvendinger, forstår jeg, at Socialdemokratiet vil være med til en lovgivning. Det ville også undre mig, hvis det ikke var tilfældet.

Som fru Lissa Mathiasen måske erindrer, kom der en udtalelse, hvori de europæiske forbrugerorganisationer meget stærkt opfordrede til, at vi gennemførte EF-direktivet. Det forslag, vi fremsætter, bygger netop på EF-direktivet, og det er et forbrugervenligt forslag. Derfor forstår jeg slet ikke bemærkningen om, at vi ikke interesserer os for forbrugerbeskyt-

telsen. Det er jo den, der er hele grundlaget for lovforslaget, og som bevirker, at EF har behandlet sagen og gennem sit direktiv har ønsket at opfordre medlemslandene til at gennemføre det. Men jeg mener dog ikke, at det, at vi først og fremmest betragter det som en forbrugerbeskyttelseslovgivning, skal forhindre, at vi er opmærksom på de konkurrencebetingelser, vi ønsker at give dansk erhvervsliv, og jeg har da egentlig også forstået på Socialdemokratiets politiske ordfører, at man lægger vægt på, at vi har de rette konkurrencebetingelser her i landet.

Derfor er det vel naturligt, som hr. Larsen-Ledet var inde på, at vi interesserer os for, hvordan andre lande forholder sig. I den henseende ser det ud til, også med hensyn til lovforslagets udformning, at vi er i godt selskab, forstået på den måde, at vi har udformet en lovgivning, der svarer til den, man nu er ved at udforme i andre lande.

Fru Lissa Mathiasen har sagt, at vi skal gå i spidsen. Jamen det gør vi også fra regeringens side, for det er det første forslag, der er fremsat om denne forbrugerbeskyttelse. Så kan fru Lissa Mathiasen udtale ønske om ændringer af nogle bestemmelser. Dem har vi ikke set endnu, men jeg glæder mig da til at se de ændringer, man vil foreslå fra socialdemokratisk side; det er jo så opgaven her som i alle andre spørgsmål at forhandle om dem, og det vil også ske.

Derudover har jeg kun en enkelt bemærkning til hr. Glistrup. Det hører jo til hans politiske tilværelse, at han vil afskaffe visse ting her i landet, og nu forstår jeg, det er erstatningsretten, hr. Glistrup vil afskaffe. Der er altså sket det modsatte igennem de senere år, ikke alene her, men også andre steder: vi har udvidet de retlige muligheder for at yde erstatning, og jeg mener også, det er rigtigt, at der skal være en adgang til at kræve erstatning, såfremt nogen bliver krænket på den ene eller den anden måde. Men jeg forstår, at vi altså på dette punkt er aldeles uenige med Fremskridtspartiet – det er der jo ikke noget at gøre ved. Jeg forstod også på hr. Glistrups bemærkninger, at dette, at man inden for EF, som man nu også vil gøre med det indre marked, prøver på at etablere nogle fælles regler, heller ikke er noget, der interesserer Fremskridtspartiet. Det overrasker mig noget, og det beklager jeg.

Lissa Mathiasen (S):

Jeg kan forstå, at det er en noget naiv betragtning, jeg har tilladt mig at gøre, når jeg er gået ud fra, at justitsministeren og regeringspartierne kendte vores beslutningsforslag fra 1984, hvor vi rent faktisk meget klart lagde frem, hvad vi ønskede en produktansvarslovgivning skulle indeholde, og hvilken beskyttelsesgrad forbrugerne dér skulle have.

Nu nævnte justitsministeren også spørgsmålet om de europæiske forbrugerorganisationer. Deroverfor vil jeg gerne sige, at jeg næppe tror, de havde forestillet sig, at man med et lovforslag fra dansk side skulle komme med et udspil, der endda var snævrere end de muligheder, direktivet lægger op til. Derfor forekommer det mig at være en lidt urimelig måde at udnytte den europæiske forbrugerorganisation på.

I øvrigt mener jeg, det er nogle ret interessante ting, der har tegnet sig på baggrund af behandlingen her i dag. Jeg erkender, at et flertal her i Tinget ønsker en lovgivning om produktansvar. Men det, der vel er nok så interessant, er, at der er et flertal mod regeringens udspil og den udformning, det har, og dermed altså et udtryk for mangelen på den forbrugerbeskyttelse, som vi netop har efterlyst ved gentagne lejligheder. Jeg skal kun bruge den konstatering til nok en gang at appellere til regeringspartierne og til De Radikale om, at vi netop på den baggrund under udvalgsarbejdet når frem til en lovgivning, som tager det hensyn, forbrugerne har behov for.

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg synes næsten, det er gribende at se, hvordan justitsministeren prøvede at konstatere, at der her var en uenighed imellem S og SF, og kile sig ind imellem de to partier. Det, S og SF har sagt heroppe fra talerstolen, har jo været nogenlunde de samme ting, og vi har haft præcis de samme kritikpunkter med hensyn til denne lovgivning, og jeg er også sikker på, at vi sammen vil kunne finde frem til ændringsforslag, hvis vedtagelse ville betyde, at loven blev ændret i en anden retning end den, den går i i dag.

Jeg har ikke sagt et ord om, at vi ikke ønsker en lovgivning om produktansvar, for vi ønsker i høj grad en lovgivning om produktansvar – en god lovgivning, som indebærer

forbrugerbeskyttelse – men jeg har sagt, at vi ikke kan medvirke til lovforslagets gennemførelse, sådan som det foreligger nu. Jeg har ikke sagt et ord om, at vi ikke kan være med til en lovgivning, der er langt bedre end den, vi er blevet præsenteret for her for tredje gang.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling.

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af lovforslag nr. L 20:

Forslag til lov om ændring af lov om visse forbrugeraftaler. (Gennemførelse af EF-direktiv om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler indgået uden for fast forretningssted).

Af justitsministeren (Ninn-Hansen).
(Fremsat 7/10 87).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Frank Jensen (S):**

Lovforslaget sigter alene mod at gennemføre EF-direktivet af 20. december 1985 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler indgået uden for fast forretningssted.

Der er tale om et minimumsdirektiv, som giver Danmark mulighed for at fastholde den nuværende lovgivnings fortrydelsesret på de områder, hvor EF-direktivet vil forringe de danske forbrugeres beskyttelse.

Socialdemokratiet støtter det af direktivet afledte forslag til ændring af det, der i daglig tale kaldes dørsalgsloven, fordi lovændringerne udvider forbrugernes adgang til at fortryde køb indgået uden for sædvanligt forretningssted.